

Handlingsplan för arbetet med finskt förvaltningsområde

2015-2017

Köpings kommun

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk	4
Statsbidrag	5
Samråd	6
Kartläggning	7
Information och myndighetbemötande	8
Främjande och synliggörande	9
Förskolan	10
Äldreomsorgen	11

Bakgrund

I december 1999 beslutade riksdagen att Sverige skulle ansluta sig till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (*Ramkonventionen*) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsskydd (*Minoritetskonventionen*). Ramkonventionen syftar till att skydda de nationella minoriteternas fortlevnad medan Minoritetskonventionens syfte är att skydda Europas kulturella mångfald. Riksdagen erkände därmed judar, romer, samer, tornedalingar och sverigefinnar som nationella minoriteter i Sverige och romani chib, jiddisch, samiska, meänkieli och finska, erkändes som nationella minoritetsspråk.

I januari 2010 trädde lagen (SFS 2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. Regeringens målsättning med minoritetspolitiken är stärka minoriteternas möjligheter till inflytande, att ge skydd för de nationella minoriteterna, samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande i Sverige.

I och med att lagen trädde i kraft blev Köpings kommun förvaltningsområde för finska språket och har därmed ett särskilt ansvar för att värna om det finska språkets ställning. Sverigefinnar har därmed särskilda lagstadgade rättigheter när det kommer till att använda finska språket i kontakt med kommunen. Kommunen är bland annat skyldig att erbjuda förskola och äldreomsorg, helt eller delvis på finska. Av Köpings kommuns invånare har cirka 19 % (4678 personer av drygt 25 000 invånare) finsk anknytning, det vill säga är antingen födda i Finland eller har minst en förälder alternativt mor- eller farförälder som är födda i Finland (*SCB juni 2013*).

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk

När Sveriges riksdag beslutade om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken utgick man från Europarådets ramkonventioner. Det finns ingen specifik definition på nationell minoritet, men religion, språk, traditioner och kulturarv är viktiga delar av nationella minoriteters identitet. Regeringen kompletterade dessa kriterier med att de nationella minoriteterna ska ha en uttalad samhörighet och historiska eller långvariga band med Sverige. Rättigheterna som omfattar alla fem nationella minoriteter benämns som grundskydd:

- Förvaltningsmyndigheter ska informera de nationella minoriteterna på lämpligt sätt om deras rättigheter när det behövs.
- Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken och ska även främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige.
- Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.
- Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor.

Dessutom gäller särskilda rättigheter för finsk-, samisk- och meänkieli-talande inom respektive förvaltningsområde. Dessa rättigheter är bland annat att:

- Enskilda har rätt att använda språken vid muntliga och skriftliga kontakter med myndigheter i enskilt ärende där myndigheten är beslutsfattare.
- Myndigheter är skyldiga att ge muntligt svar på samma språk samt att på begäran ge en skriftlig översättning av beslut och motivering. Myndigheten kan bestämma särskild tid och plats där servicen ges på minoritetsspråk.
- Förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i minoritetsspråken
- Kommunerna har särskilda skyldigheter att anordna äldreomsorg, förskola och annan pedagogisk verksamhet, helt eller delvis på minoritetsspråken om någon i förvaltningsområdet önskar detta.

Statsbidrag

Vad säger lagstiftningen?

8 § 1 förordningen (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk anges att statsbidrag till kommunerna och landstingen lämnas årligen. Statsbidraget är avsett att användas till de merkostnader som uppkommer i kommunen och landstinget med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska. Varje kommun ska tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga de behov som finns i kommunen av åtgärder till stöd för användningen av finska, meänkieli respektive samiska.

Statsbidrag

Länsstyrelsen i Stockholms län har enligt förordningen (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ansvaret att följa upp förvaltningsmyndigheters tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Statsbidraget som tilldelats Köpings kommun (619 000 kr, år 2014) är avsett att användas till merkostnader som uppkommer med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen, samt till åtgärder för att stödja minoritetsspråket finska. Varje år lämnas en ekonomisk redovisning, till Länsstyrelsen i Stockholms län, för hur statsbidraget har använts i kommunen.

Statsbidraget i Köpings kommun används, i samråd med representanter för den sverigefinska befolkningen i kommunen, till att finansiera merkostnader som är relaterade till de rättigheter som minoritetsgruppen har i en förvaltningskommun. Huvudsakligen till följande områden:

Kraven som ställs handlar om:

- Förskola
- Äldreomsorg
- Kartläggning
- Samråd med minoriteterna
- Främjande och synliggörande
- Information och myndighetsbemötande

Statsbidrag

År 2010: 750 000 kr

År 2011: 660 000 kr (alla kommuner fick sänkt statsbidrag)

År 2012: 660 000 kr

År 2013: 660 000 kr

År 2014: 619 000 kr (sänkt statsbidrag pga. ej förbrukade medel)

Samråd

Vad säger lagstiftningen?

5 § förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt som möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor.

Samråd i Köpings kommun

Köpings kommun finns sedan 2010 en sammansatt finsk samrådsgrupp, där fyra intresseorganisationer finns representerade samt kanslichefen och den finsktalande samordnaren. Mötena hålls cirka sex gånger per år och tillsammans diskuteras hur den sverigefinska minoritetens intressen ska tillgodoses i Köpings kommun. Samrådets funktion är främst rådgivande. På samrådsmötena diskuteras hur kommunen ska använda statsbidraget. Samrådsgruppen består av representanter från Kolsvas finska förening, Köpings finska förening, PRO Köpings finska, Köpings bobollklubb och Svenska kyrkan.

I Köpings kommun är det beslutat att representanter i finska samrådsgruppen ska vara knutna till en finsk intresseorganisation. För övriga invånare med sverigefinsk bakgrund sker samråd i samband med olika evenemang, e-post eller via telefon. Ett fungerande samråd är en förutsättning om Minoritetslagens intentioner ska kunna implementeras.

Målsättningar

Kommunen ska bjuda in till samråd minst fyra gånger per år. Grunden för samrådsmöten läggs tillsammans med kommunens sverigefinska minoritetsgrupp. Samordnaren för finskt förvaltningsområde är sammankallande för mötena. Dagordning skickas ut en vecka före mötet och samordnaren för mötesanteckningar som sedan skickas ut till mötesdeltagarna.

Åtgärder

Samrådsgruppen ska:

- Följa upp hur den kommunala finskspråkiga servicen fungerar.
- Planera för en utveckling av den kommunala finskspråkiga servicen.

Kartläggning

Vad säger lagstiftningen?

8 § Statsbidrag till kommunerna och landstingen lämnas årligen. Statsbidraget är avsett att användas till de merkostnader som uppkommer i kommunen och landstinget med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska. Varje kommun ska tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga de behov som finns i kommunen av åtgärder till stöd för användningen av finska, meänkieli respektive samiska.

Kartläggning i Köpings kommun

En inventering av kommuninvånarnas behov är en förutsättning för att kommunen systematiskt ska kunna arbeta med frågor riktade till den sverigefinska minoriteten. Inventeringen ska ge svar på:

- Vilka behov och önskemål minoriteten har.
- Vilka språkkunskaper som finns i kommunens olika personalgrupper.

Köpings kommun har tillsammans med den finska samrådsgruppen kartlagt vilka behov och önskemål av service de sverigefinska invånarna har. Det har även gjorts kartläggningar inom förskolan, äldreomsorgen samt av personalens språkkompetens

Målsättningar

Det är viktigt att kontinuerligt göra kartläggningar för att ha en klar bild av hur behovet av service på finska ser ut. När det kommer till personalens språkkompetenser i finska, behövs information om vilka som vill använda finska i sitt arbete samt identifiera vilka utbildningsinsatser som behövs för att uppfylla behovet av service.

Åtgärder

- Fortlöpande inventera behovet av förskola delvis på finska, vilket görs i systemet Dexter.
- Vartannat år kartlägga:
Personalens språkkompetens.
Behovet av utbildning på finska.
Fördelning av finskspråkig personal och finskspråkiga boenden inom äldreomsorgen.

Information och myndighetsbemötande

Vad säger lagstiftningen?

3 § Förvaltningsmyndigheter ska när det behövs på lämpligt sätt informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt denna lag.

11 § förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, meänkieli respektive samiska där detta behövs i enskildas kontakt med myndigheten.

8 § enskilda har rätt att använda finska, meänkieli respektive samiska vid sina muntliga kontakter med en förvaltningsmyndighet vars geografiska verksamhetsområde helt eller delvis sammanfaller med minoritetsspråkets förvaltningsområde.

Information till kommuninvånarna

För att lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråks intentioner ska förverkligas i Sverige, krävs att det finns information och kunskap i minoritetsfrågorna i alla delar av samhället. Information om Minoritetslagen behöver spridas genom olika kanaler, traditionella och moderna.

Målsättningar

Kommunen ska kontinuerligt arbeta med informationsinsatser för att nå ut till kommuninvånarna med information om sverigefinländarnas rättigheter enligt Minoritetslagen.

Åtgärder

- Informationsmaterial skall finnas tillgängliga för allmänheten på olika strategiska platser i kommunen.
- Kommunen ska översätta myndighetsbeslut när kommuninvånaren kräver det.
- Varje förvaltning ska identifiera inom vilka områden det finns behov för att ge service på finska.
- Kommunen ska aktivt ta hänsyn till behovet av finskspråkig personal vid nyrekrytering.

Främjande och synliggörande

Vad säger lagstiftningen?

4 § 1 språklagen (2009:600) anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

Främjande och synliggörande i Köpings kommun

Sedan januari 2010 har Köpings kommun på flera olika arenor synliggjort den sverigefinska minoriteten samt satsat på arbete som främjar det finska språkets ställning i Köping och i Västmanland. Tillsammans med andra finska förvaltningskommuner i Västmanlands län har Köpings kommun bland annat varit med och bidragit till nytryck av en tvåspråkig sångbok för barn. Kommunen deltog även i ett samverkansprojekt med fler aktörer som genererade i ett språkpaket till föräldrar med sverigefinsk bakgrund. Den innehöll bland annat praktiska verktyg för att komma igång med språköverförande till barnet. Vi har även delat ut ett gratis bokpaket till förskole- och grundskolebarn. Köpings kommun tog tillsammans med Mälardalens högskola fram en anpassad kursplan för vårdpersonal, som vi sedan genomförde. Det har arrangerats tvåspråkiga temadagar och andra kulturevenemang för att främja och synliggöra finska språket. Syftet med temadagarna har varit att inspirera och entusiasmera barn, unga och deras föräldrar att våga prata finska. Vi har gett bidrag till biblioteken för inköp till böcker och media på finska

Målsättningar

Att hitta former att sprida information om Minoritetslagen och de rättigheter som den medför. En viktig del i arbetet är att utveckla det kommunöverskridande samarbetet kring frågor som berör minoritetsgruppen sverigefinländare i Västmanland.

Åtgärder

- Hålla kommunens finskspråkiga webbplats aktuell.
- Ta hjälp av de finskspråkiga intresseorganisationerna för att synliggöra sverigefinländarna i Köpings kommun.
- Utveckla samarbetet med nätverket Finnet Västmanland.
- Uppmuntra kommunanställda att använda finska i sitt arbete men även kollegor emellan.
- Informera om minoriteters rättigheter enligt Minoritetslagen både externt och internt i kommunen.
- Kommunicera med media om relevanta och aktuella händelser inom finskt förvaltningsområde.

Förskolan

Vad säger lagstiftningen?

4 § I språklagen (2009:600) anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

17 § När en kommun i ett förvaltningsområde erbjuder plats i förskola eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen (2010:800) som kompletterar eller erbjuds i stället för förskola, ska kommunen erbjuda barn vars vårdnadshavare begär det plats i sådan verksamhet där hela eller delar av verksamheten bedrivs på finska, meänkieli respektive samiska (2009:724).

Förskolan i Köpings kommun

Inom förskoleverksamheten har flera åtgärder vidtagits sedan januari 2010 för att kunna uppfylla lagens krav om förskola helt eller delvis på finska. I Köpings kommun erbjuds förskoleverksamhet på finska. Det kan handla om ett par timmar i veckan till att finska språket används dagligen i den ordinarie verksamheten. Grunden för barns språkutveckling och identitet läggs i förskoleåldern och ett språkbevarande klimat skapar utrymme för utveckling av språket. Därför är det viktigt att stödja barns språkinläring inom förskolan.

Målsättning

Förskolan i Köpings kommun ska erbjuda finsk förskoleverksamhet helt eller delvis. Med ambition att hela tiden utveckla och anpassa verksamheten utifrån barnens behov. Flerspråkigheten ska stimuleras och förskolan ska aktivt bedriva arbete som genererar till barns flerspråkighet.

Åtgärder

- Aktivt utföra informationsinsatser för att lyfta fördelarna med barns flerspråkighet.
- Ha en nära dialog med personalen som arbetar med förskola på finska för att göra behovsanalyser av stöd och fortbildningsinsatser.
- Utveckla samarbetet med finska förvaltningskommuner.
- Samarrangera utbildningstillfällen.

Äldreomsorg

Vad säger lagstiftningen?

18 § En kommun i ett förvaltningsområde ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller delar av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, meänkieli respektive samiska. Detsamma gäller kommuner utanför ett förvaltningsområde, om kommunen har tillgång till personal som är kunnig i språket (Minoritetslagen).

Trygghet inom äldreomsorgen

Rätten att använda finska inom äldreomsorgen är betydelsefull för många finsktalande äldre. Trygghet och hemkänsla är viktiga aspekter för vårdtagare. Språket kan vara ett hinder och göra de äldre extra sårbara, förvirrade och isolerade. Att kunna vistas bland personer som delar ens egen kultur och språk, kan vara en viktig del av att känna trygghet.

Målsättning

Kommunen ska sträva efter att ordna äldreomsorg helt eller delvis på finska, utförd av finsktalande personal. Hitta metoder som kan skapa trygghet för vårdtagaren även om språket kan vara ett hinder.

Åtgärder

- Tillsammans med vård och omsorgsförvaltningen, Kolsva kommun del samt finska förvaltningskommuner i Västmanland hitta metoder som kan underlätta organisering av frågor som berör den sverigefinska minoritetsgruppen som önskar service helt eller delvis på finska.
- Kartlägga behovet av tjänster på finska t ex uppsökande verksamhet anhörigstöd, biståndshandläggning osv.
- Uppmuntra kommunanställda att använda finska i sitt arbete men även kollegor emellan.
- Kommunen ska aktivt ta hänsyn till behovet av finskspråkig personal vid nyrekrytering.
- Att skapa finska mötesplatser för finsktalande äldre.

Finskspråkiga informatörens/samordnarens roll

Sedan februari 2011 finns det en tjänst i Köpings kommun som ansvarar för området Finskt förvaltningsområde. Länsstyrelsen i Stockholm län har identifierat att kommunen behöver ha minst en person som har en samordnande funktion när det kommer till frågor som handlar om finskt förvaltningsområde.

- Planera verksamheten för finskt förvaltningsområde i Köpings kommun.
- Årligen rapportera till Länsstyrelsen i Stockholm län: budgetprognos, svara på enkät samt göra en ekonomisk redovisning för hur statsbidraget har använts.
- Kommunens ansikte utåt i förvaltningsområde frågor och kommunikator i externa kontakter.
- Informera kommuninvånarna om lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.
- Samråda med företrädare för sverigefinnar i Köpings kommun.
- Ge individuell service genom att informera om de verksamheter som finns i kommunen.
- Föra synpunkter och förslag tillbaka in i den kommunala organisationen.
- Bygga upp kommunens informationsstrategi i förvaltningsområde frågor.
- Bygga nätverk lokalt, regionalt och nationellt.
- Ingå i mötesformer och representera kommunen i sammanhang som är väsentliga för uppdraget.
- Produktion och översättning av enklare texter och bild, t ex annonser, trycksaker och pressmeddelanden.
- Innehållsansvarig för de finska webbsidorna, uppdatering och publicering på hemsidan
- Sprida information om de insatser som görs i Köpings kommun via alla de nätverk och kanaler som byggts upp genom åren.
- Kartlägga sverigefinnarnas behov av service på finska kommunen
- Kartlägga de kommunala medarbetarnas kunskaper i finska, intresse för att använda språket i arbetet samt göra en behovsbedömning av vilka utbildningsinsatser som kommunen ska satsa på.
- Planera och hålla i utbildningsinsatser som riktar sig till olika yrkesgrupper inom den kommunala verksamheten.
- Delta i planeringen av finska och tvåspråkiga kulturevenemang.
- Utvärdera genomförda kulturevenemang, utbildningsinsatser och liknande.
- Ta kontakt med artister, deras agenter och skriva avtal.
- Planeringsansvar inför olika evenemang, se till att allting flyter på bra.
- Hjälpa och stötta våra förvaltningar på ett sådant sätt att minoritetsfrågorna på sikt blir naturligt integrerade i verksamheten.
- Anordna informationsträffar i samarbete med finska intresseorganisationer och andra finska förvaltningskommuner i Västmanlands län.
- Se till att tvåspråkigheten lyfts fram i olika sammanhang.
- Införskaffa material med finsk anknytning.
- Praktiskt hantera uppkomna situationer, problem etc.
- Utveckla samarbetet med kommunens finska samrådsgrupp och andra nätverk.

© Köpings kommun

Rapporten skriven av:
Anne Alamaa

Antagen av:
Kommunstyrelsen, 2015-08-27, KS § 133

Rapporten finns även att läsa och ladda ner på www.koping.se.